

Навчальні нормативи з технічною підготовкою		Курс	Норматив	Низький	Середній	Достатній	Високий	Бали при виконанні нормативу
1.	Зрізка справа та зліва по діагоналі	1	20	9	13	17	20	20
		2	26	14	17	20	26	15
		3	30	20	24	27	30	10
		4	40	30	34	37	40	7
2.	Накати праворуч і ліворуч по діагоналі	1	20	8	12	16	20	25
		2	25	15	18	22	25	20
		3	35	26	29	32	35	15
		4	45	32	39	42	45	10
3.	Забивання «свічок» праворуч 2 спроби по 10 м'ячів	2	7	2	4	5	7	18
		3	8	3	5	6	8	14
		4	12	5	8	10	12	10
4.	Подачі. Подачі зрізанням з нижнім обертанням в задню зону	1	7	2	4	5	7	25
		2	8	3	5	6	8	25
		3	10	4	6	8	10	23
		4	11	5	7	9	11	20
5.	Топ-спін проти зрізки, праворуч по діагоналі	2	6	2	3	4	6	30
		3	10	4	6	8	10	30
		4	15	7	9	12	15	25
6.	Прийом топ-спіна підставкою на столі. Праворуч і ліворуч кистьова	3	8	3	5	6	8	25
		4	10	4	6	8	10	20
7.	Топ-спін проти підставки. Праворуч і ліворуч по діагоналі	3	7	2	4	5	7	30
		4	10	4	6	8	10	30

ВИСНОВКИ. Для здійснення ефективного управління педагогічною діяльністю зі спортивної дисципліни необхідна низка умов, одним з яких є система контролю, яка досить точно та об'єктивно відображає зміни, що відбуваються в організмі під впливом тренування. Завдяки таким методам контролю як оперативний, поточний, етапний можна здійснювати «зворотний зв'язок» між викладачем і студентом: аналізуючи і оцінюючи отримані результати, викладач вносить поправки в тренувальний процес, роблячи його керованим. Також викладене дає підстави зробити висновок про те, що викладачу варто поєднувати комплекс методів і форм контролю навчальних досягнень студентів (виконання контрольних нормативів з технічної підготовки та загальної і спеціально-фізичної підготовки, тестова перевірка, виконання індивідуального завдання, перевірка матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання). А щоб результати були вагомішими, студентам необхідно рекомендувати навчальну, наукову, методичну літературу, навчити користуватися як традиційними, так і електронними каталогами, використовувати відео матеріали, самостійно виконувати імітаційні вправи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артынская Т.В. Обоснование средств и методов контроля за уровнем подготовленности квалифицированных теннисистов / Т.В. Артынская // Управление подготовкой спортсменов высокой квалификации в спортивных играх: сб. науч. тр. – К.: КГИФК, 1989. – С. 154-163.
2. Виноградов О. Тести як соціальна інновація в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.fulbrifht.org.ua
3. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В.П. Сергієнко, Л.О. Кухар. – К.: НПУ, 2011. – 41 с.
4. Шиян Б.М. Роль ПСМ у професійній підготовці вчителя фізичної культури / Б.М. Шиян, О.І. Підвищоцький // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні. – Луцьк: «Надстир'я», 1994. – С. 185-187.

УДК: 37.037: 376.35

Гацюєва Л.С.
Херсонський державний університет

У статті розглядаються, за нормативним правовим документам, проблеми професійної технічної освіти учнів з обмеженими можливостями здоров'я. Розглядається необхідність удосконалення програми фізичного виховання учнів з обмеженими можливостями здоров'я з урахуванням вимог професії і можливостям учнів.

Ключеві слова. Нормативний документ, учнів з обмеженими можливостями здоров'я, програма.

Гацова Лидия Степановна. Физическое воспитание студентов с ограниченными возможностями в профессионально-технического образования. В статье рассматриваются проблему профессионального технического образования учеников с ограниченными возможностями здоровья по нормативным правовым документам. В статье рассматривается необходимость усовершенствования программы физического воспитания учеников с нарушениями здоровья с учетом требований профессии и их возможностям.

Ключевые слова. Нормативные документ, учеников с ограниченными возможностями здоровья, программа.

Gatsoeva Liliya Physical education of students with disabilities in vocational education. The article deals with problems of vocational training of students with disabilities of health on the legal documents. Get full education and development of the profession allows them to adapt socially and integrate into society. There remain many unresolved issues. The purpose of the study analysis of the scientific and methodological literature on vocational and technical education of students with disabilities of health in physical education in educational institutions of I-II, III-IV levels of accreditation with the aim of mastering the skills of future professional activity. Tasks: - to study the legal documents relating to the study - to analyze the contents, aims and objectives of physical education in the structure of a special vocational education. Methods: research analysis and synthesis of the main provisions of government documents, scientific and methodological literature and practical experience. Knowledge about occupational diseases, about the development of students with disabilities, about model of professional work allows to include physical exercises in program of physical education that can reduce the negative impact of the profession and contribute to its successful mastering. The goal of physical education in special of professional education is to enhance the health, physical development, the correction of infringements, the base of a healthy lifestyle, the development of motor skills of applied nature, improving the quality of manufacturing operations, providing a high capacity for work. Professional applied physical training in vocational and technical schools that teach students with disabilities of health, is the process of physical education, which is carried out taking into account the peculiarities of development of children and the requirements put forward by the profession needs to be improved

Key words: Governmental of document, students with disabilities of health, program.

Постановка проблеми. Система спеціальної освіти має велику історію свого розвитку: від апробації перших програм спеціальних шкіл (1951-1953) до створення основи для професійної освіти осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Особливість пристосування дітей до основного порушення, наявність вторинність відхилень - усе це не тільки розкриває сутність особливого розвитку цих дітей, але і одночасно вказує шляхи, засоби та методи педагогічного впливу. Здобуття повноцінної освіти та освоєння професії є важливим чинником у житті кожної людини, а для осіб з обмеженими можливостями здоров'я це набуває особливого значення. Опанування ними фахових навичок дає їм можливість соціально адаптуватися, повніше реалізувати свої здібності, подальше інтегруватися у суспільство. Водночас, процес освоєння професійних навичок учнівською молоддю з обмеженими можливостями здоров'я характеризується низкою труднощів, подолання яких потребує цілісної дії на особистість людей з обмеженими можливостями здоров'я у спеціально організованому навчально-виховному процесі та спирається не тільки на рівень розвитку, але і на компенсаторні можливості. Цей процес потребує особливих умов, які дозволяють максимально посилити компенсаторний ефект. У той же час, незважаючи на наявний досвід залишається багато невирішених питань, ретельне вивчення яких вимагає їхнього практичного вирішення. Тому впливає гостра потреба в аналізі і вивченні урядових, нормативно-правових документів та програм організації навчально-виховної роботи з учнівською молоддю з обмеженими можливостями здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні у сучасній педагогічній і психологічній літературі проблемі професійно-технічної освіти учнівської молоді приділяється чимало уваги [4, с. 9]. Однак цей процес з учнівською молоддю з обмеженими можливостями здоров'я недостатньо висвітлено у науковій літературі. Лише в поодиноких роботах аналізується ця проблема [3, 8 та інші]. МОН України спільно з Інститутом спеціальної педагогіки АПН України, науково-педагогічними працівниками кількох вищих навчальних закладів впродовж багатьох років проводило значну роботу з удосконалення змісту спеціальної професійно-технічної освіти. Практика роботи з учнівською молоддю з обмеженими можливостями здоров'я підтвердила, що така освітня система не відповідає реальним можливостям цих дітей і одночасно висуває додаткові вимоги.

Тому **метою** нашого дослідження є аналіз основної науково-методичної літератури з питань професійно-технічної освіти учнівської молоді з обмеженими можливостями здоров'я під час фізичного виховання в умовах навчальних закладів III-IV ступенів з метою оволодіння знаннями, уміннями і навичками майбутньої професійної діяльності.

Відповідно до мети були поставлені такі **завдання** дослідження:

- вивчити нормативно-правові документи за темою дослідження;
- проаналізувати зміст, мету і завдання фізичного виховання у структурі спеціальної професійно-технічної освіти.

Мета та завдання реалізовувалася **методами** аналізу та узагальнення основних положень урядових

документів, науково-методичної літератури та практичного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними держкомстату у 2013 році дитяче населення України становило приблизно 7,5 млн. Та з 1994 року відзначається стійка тенденція до його зменшення. (щорічно на 200 тисяч дітей) [1]. Водночас загальна чисельність дітей-інвалідів щороку збільшується на 0,5 відсотка. Станом на 1 січня 2014 року сягнула показника 167059 осіб, або 2,0 відсотка усього дитячого населення України [5]. Для навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у 2014/2015 навчальному році в системі освіти функціонує:

338 – спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, де здобувають освіту та реабілітацію 38396 учнів, із них:

6 – для сліпих дітей, у них – 728 учнів;

22 – для дітей зі зниженим зором, у них – 3248 учнів;

23 – для глухих дітей, у них – 2152 учні;

18 – для дітей зі зниженим слухом, у них – 2040 учнів;

172 – для розумово відсталих дітей, у них – 18021 учень;

15 – для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, у них – 1824 учні;

10 – для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, у них – 1732 учні;

24 – для дітей із затримкою психічного розвитку, у них – 3183 учні;

48 – для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними вадами розвитку, де здобувають освіту відповідного рівня у поєднанні з реабілітацією 5468 учнів.

У загальноосвітніх навчальних закладах у інклюзивних класах навчається 2165 учнів з особливими освітніми потребами, в спеціальних класах – 4955 учнів. Для дітей, які потребують тривалого лікування та реабілітації, в системі освіти України функціонує 64 санаторні школи (школи-інтернати) з контингентом 14840 учнів [2]. Як свідчать данні аналізу нормативно-правових документів, Державний стандарт загальної середньої освіти визначає державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової і повної загальної середньої освіти та гарантує участь держави у її досягненні. [6]. Дотримання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти є обов'язковим для загальноосвітніх навчальних закладів, а також професійно-технічних та вищих навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності. Система спеціального навчання і виховання, яка існує в Україні орієнтується на державні вимоги до загальноосвітньої підготовки учнів. Особливості дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку обумовлюють специфіку організації, змісту, методів навчання і виховання їх, виключають можливість прямого використання програмно-методичних рекомендацій розроблених для загальноосвітніх шкіл які відповідають стандартам спеціальної освіти. Державний стандарт спеціальної освіти забезпечує дітям з обмеженими можливостями здоров'я (з порушеннями зору, слуху, з мовною патологією, з розумовою недостатністю, затримкою психічного розвитку, дитячим церебральним паралічем) рівні можливості для отримання ранньої корекційної допомоги, здобуття освіти [7].

Як зазначено у Концепції, державний стандарт спеціальної освіти є унормованою системою показників психофізичного розвитку і освіченості, соціалізації та інтеграції особистості з особливими потребами на кожному етапі навчання з урахуванням її особливостей та потенційних можливостей, що реалізується комплексом нормативних документів, норм і вимог, які показують специфіку освіти та вимоги і гарантії держави щодо її отримання. Стандартизація освіти здійснюється шляхом розробки базових навчальних планів і програм, визначення певного рівня освіти з урахуванням стану фізичного і психічного порушення у дитини; основними об'єктами стандартизації в спеціальній освіті є структура, зміст, обсяг навчального матеріалу та рівень підготовленості учнів. Норми і вимоги, встановлені стандартом, є обов'язковими при визначенні рівня розвитку та освіченості учнівської молоді з обмеженими можливостями [6]. Великий потенціал у соціалізації осіб з обмеженими можливостями мають трудова діяльність (яка складається з професійної орієнтації дітей у спеціальних навчальних закладах, професійної освіти учнівської молоді зазначеної категорії, професійно-виробничої адаптації і працевлаштування), фізична культура та спорт, мистецтво та ін.

Професійна підготовка інвалідів в Україні відбувається у навчальних закладах, які підпорядковані міністерствам праці та соціальної політики, освіти і науки, центри професійної реабілітації інвалідів, підприємства громадських організацій інвалідів, державна служба зайнятості (для тих інвалідів, які звернулись до неї за допомогою у працевлаштуванні). Також організовані спеціальні групи професійно-технічного навчання при спеціалізованих школах-інтернатах. Наявність професійної освіти є одним з найважливіших факторів соціальної адаптації осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Професійне навчання для інвалідів – це підвищення їхнього соціального статусу та можливість в майбутньому підвищення рівня доходів, розвиток навичок та вміння працювати. Для суспільства професійне навчання інвалідів це зниження напруженості на ринку праці, підвищення суспільної продуктивності, розв'язання соціальних проблем інвалідів. Основна мета професійного навчання інвалідів – інтеграція їх у суспільство [8].

З досвіду професійної освіти інвалідів розвинутих країн світу відомо, що у навчальних закладах студент-інвалід може отримувати специфічні освітні послуги протягом певного проміжку часу. Студентам надаються модифікації програм, можливість реалізації різних форм отримання освітніх послуг, у тому числі індивідуальних. Вирішено питання фінансування сервісів і коригувальних програм у професійній освіті. Для практичної реалізації інвалідами права на освіту в Україні функціонують загальноосвітні заклади різного рівня, забезпечені спеціальними програмами, допоміжними технічними засобами, які дають змогу здійснювати спільне навчання здорових та інвалідів. В них створені належні умови для навчання, пересування в межах закладу, можливості користування матеріально-технічним обладнанням закладу.

Задача професійного навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я полягає в розробці освітніх технологій, які враховують фізіологічні та психологічні особливості таких учнів і забезпечують отримання ними якісної освіти і формування професійних компетенцій відповідно до потреб ринку праці. Однак система професійної освіти не

повною мірою відповідає потребам більшості інвалідів, які бажають завдяки отриманню професійної освіти стати повноправним членом соціуму. При виборі професії треба керуватися не тільки фізіологічними та психологічними особливостями таких учнів, не тільки потребами ринку праці, але і моделлю професійної діяльності, яка висуває свої вимоги до особи. Наприклад, професія програміст вимагає від особи робочий день проводить сидячи, тому через деякий час, на тлі основного захворювання та вторинних відхилень, в осіб з обмеженими можливостями здоров'я можуть почати проявлятися симптоми професійних захворювань: проблеми шлунково-кишкового тракту, біль у спині, підвищений тиск і т.п. Одночасно виникає протиріччя: під час отримання професії програміста, де необхідні такі якості, як здатність до системного аналізу, вміння узагальнити та деталізувати інформацію, розробляти і реалізовувати на комп'ютері алгоритми розв'язання задач, при використанні стандартних педагогічних засобів навчання у осіб з вадами слуху виникають труднощі пов'язані зі слабкістю аналітико-логічного мислення, труднощами з використанням нового матеріалу, проблемами комунікації. З іншого боку в наслідок слухової депривації їм властиві схильність до чіткого виконання роботи за заданим алгоритмом, орієнтація на кінцевий результат, увага до дрібниць, акуратність, старанність.

Знання про професійні захворювання, особливості розвитку учнів з обмеженими можливостями здоров'я, модель професійної діяльності дозволяє заздалегідь включити комплекси фізичних вправ у програму фізичного виховання, виконуючи які, можна знизити негативні впливи професії та сприяти її успішному оволодінню. Таким чином, метою фізичного виховання, як однієї з головних структурних одиниць у системі спеціальної професійно-технічної освіти, є зміцнення здоров'я, фізичний розвиток та корекція його порушень, формування основ здорового способу життя; оволодіння руховими навичками прикладного характеру; покращення якості виконання виробничих операцій; забезпечення високої працездатності (фізичної та розумової). Прикладні якості - це якості, які в найбільшій мірі необхідні в тій чи іншій професії. Вибір пріоритетних фізичних якостей визначається на підставі вивчення професійної діяльності працівників високої кваліфікації і некваліфікованих людей тієї ж вікової групи. Професійно-прикладна фізична підготовка в професійно-технічних навчальних закладах, де навчаються учні з обмеженими можливостями здоров'я - це процес фізичного виховання, який здійснюється з урахуванням особливостей розвитку дітей та вимог, які висуває професія.

Відомо, що за характером виробничих операцій трудову діяльність представників різних професій можна поділити на фізичну (більше проявляється динамічна сила великих м'язових груп), розумову (більше проявляються розумові здібності) і змішану (більше проявляється точності рухів і статична витривалість, динамічна рівновага, швидкість реакції) працю. Тому спрямованість фізичної підготовки майбутніх фахівців повинна сприяти отриманню професійних навичок, розвитку фізичної та розумової працездатності, бути різною та здійснюватися з урахуванням психо-фізичних особливостей розвитку учнів зазначеної категорії, з обов'язковим урахуванням умов та характеру їх майбутньої професійної діяльності.

З огляду на зростання кількості дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку в різних регіонах країни, відсутність необхідної кількості навчальних закладів III-IV ступенів в яких організовано професійно-технічний процес учнівської молоді з обмеженими можливостями здоров'я, недостатність кваліфікованих кадрів, система освіти, що існує (в тому числі фізичне виховання, як складова частина) потребує якісних змін, а навчальні програми - адаптації до особливостей розвитку дітей та урахуванням вимог майбутньої професії.

В ході дослідження нами виявлений ряд суперечностей:

- система професійно-технічної освіти дітей з обмеженими можливостями здоров'я обумовлює підвищення ефективності процесу фізичного виховання, але недостатня вивченість фізичних та психічних особливостей дітей, їх потреб, слабка теоретична розробленість змісту, мети і завдань фізичного виховання у структурі спеціальної професійно-технічної освіти дітей з обмеженими можливостями здоров'я не дозволяють зробити цей процес успішнішим;
- відсутність необхідної кількості навчальних закладів III-IV ступенів, в яких організовано професійно-технічний процес учнівської молоді з обмеженими можливостями здоров'я, та зростання кількості таких дітей в Україні;
- невідповідність між необхідністю ранньої професійної орієнтації та існуючими умовами її досягнення;
- доцільність науково-педагогічного планування процесу фізичного виховання і відсутність розроблених підходів до використання фізичного виховання у професійно-технічній освіті.

Таким чином, з вище наведеного, ми можемо зробити такий **ВИСНОВОК**: програма з «Фізичної культури» навчальних закладів, де отримують професійно-технічну освіту учні з обмеженими можливостями здоров'я, потребує удосконалення.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ полягають у вивченні існуючих програм з фізичного виховання у професійно-технічній освіті, аналізу взаємозв'язків якості професійної підготовки учнівської молоді з обмеженими можливостями здоров'я та цілеспрямованого педагогічного впливу та новітніх технологій на формування професійних навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голос столиці . – Режим доступу: http://newsradio.com.ua/2015_12_04/F-l-p-shina-shhor-chno-k-lk-st-d-tej-v-Ukra-n-zmenshu-tsja-na-200-tisjach-5720/
2. Постанова Верховної Ради України Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення"(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 10, ст.67)
3. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти Кабінет Міністрів України; Постанова, Стандарт від 14.01.2004 № 24 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 776 (776-2010-п) від 27.08.2010

4. Про Концепцію державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами Рішення колегії від 23.06.99 № 7/5—7 16.06.99. І 1—7/6—6 Міністерство освіти і науки України, Президія академії педагогічних наук України. – Режим доступу: www2.zn.zn.edu.ua.net/storage/195.doc.

5. Туупта L.T., Ivanova I.B. Sotsial'na robota: Teoriya i praktyka K.: VMUROL «Ukrayina», 2004. - 408 s.

УДК 37.037

Голяка С.К., Возний С.С.

Херсонський державний університет

ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

В статті наведені результати дослідження рівня сформованості валеологічних знань учнів на уроках фізичної культури та рівень їх фізичного здоров'я. Вдосконалення процесу валеологічної освіти в процесі вивчення предмету «Фізична культура» базується на визначенні цільової, змістовної і методичної схожості фізичного виховання та основ здоров'я як навчальних дисциплін і лежить в площині переосмислення та видозміни технологічних підходів до організації і планування освіти, що дозволяє істотно оптимізувати процес фізкультурної освіти. Використання сформованої системи знань валеологічного характеру в процесі фізкультурної освіти учнівської молоді може сприяти збільшенню кількості знань їх систематизації та конкретизації. Проведений кореляційний аналіз показників рівня сформованості валеологічних знань учнів та показників індексу фізичного здоров'я дозволив встановити залежність між цими перемінними значеннями в групі школярів.

Ключові слова: валеологічна освіта, урок фізичної культури, рівень сформованості валеологічних знань, фізичне здоров'я.

Голяка С.К., Возний С.С. Формирование валеологического образования учащихся на уроках физической культуры. В статье приведены результаты исследования уровня сформированности валеологических знаний учащихся на уроках физической культуры и уровень их физического здоровья. Совершенствование процесса валеологического образования в процессе изучения предмета «Физическая культура» базируется на определении целевой, содержательной и методической схожести физического воспитания и основ здравоохранения как учебных дисциплин и лежит в плоскости переосмысления и видоизменения технологических подходов к организации и планированию образования, что позволяет существенно оптимизировать процесс физкультурного образования. Использование сформированной системы знаний валеологического характера в процессе физкультурного образования ученической молодежи может способствовать увеличению количества знаний их систематизации и конкретизации. Проведенный корреляционный анализ показателей уровня сформированности валеологических знаний учащихся и показателей индекса физического здоровья позволил установить зависимость между этими переменными значениями в группе школьников.

Ключевые слова: валеологическое образование, урок физической культуры, уровень сформированности валеологических знаний, физическое здоровье.

Golyaka S.K., Vozniy S.S. Formation valeological education of pupils at physical training lessons. The article presents the results of research valeological formation of students' knowledge on the lessons of physical culture and level of physical health. Improving process valeological education in the study of the subject "physical culture" based on the definition of the target, content and methodological similarity of physical education and health foundations as educational disciplines and lies in the modification process and rethink approaches to planning and education can significantly optimize the process of physical education. Using the existing system of knowledge valeological nature in the physical education students can help increase the amount of knowledge systematization and specification. The correlation analysis of indicators of the level of formation valeological students knowledge and performance of the index of physical health has allowed to establish the relationship between the values of these variables in a group of middle school students. This is evident in the presence of a basic knowledge of the rules are independent of exercise, have elementary knowledge of methods of physical control and so on. It was found that the students, which have relatively higher levels of physical health with the majority valeological sufficient knowledge and skills that they have learned the lessons of physical culture. The study does not cover all aspects of formation valeological knowledge in physical education not only in physical education classes, but also provides for their use and during extracurricular and after-school forms.

Key words: valeological education, physical education class, the level of formation valeological knowledge, physical health.

Постановкам проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Вивчення проблеми формування валеологічних знань в процесі фізкультурної освіти обумовлене небезпечними тенденціями